

✓ SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Karalo mi' iz slo!

Giuseppe Verdi:
PLES V MASKAH

OPERA – GLEDALIŠKI LIST: ŠT. 1 – 1954-55

PREMIERA DNE 1. OKTOBRA 1954

Besedilo napisal:
Antonio Somma

Prevedel:
Smiljan Samec

Dirigent:
Rado Simoniti

Režiser:
Edvard Rebolj

Scenograf:
inž. arh. **Ernest Franz**

Vodja zbora:
Jože Hanc

Koreograf:
Slavko Eržen

Osnutki kostumov:
Marija Kobijska

Izdelava kostumov:
Gledališke krojačnice
pod vodstvom **Cvete**
Galetove in Jožeta
Novaka

Inspicient:
Milan Dietz

Odrski mojster:
Jože Kastelic

Razsvetljava:
Silvo Šinkovec

Lasulje in maske:
Janez Mirtič,
Emilija Sancišina in
Tončka Udermanova

GIUSEPPE VERDI

PLES V MASKAH

OPERA V TREH DEJANJIH (petih slikah)

Grof Riccardo, guverner bostonski **Drago Čuden**
Rudolf Francel k. g.

Renato, kreol, njegov tajnik **Franc Langus**
Samo Smerkolj

Amelija, Renatova žena **Vanda Gerlovičeva**
Matija Skenderovičeva

Ulrika, vedeževalka **Elza Karlovčeva**
Mila Kogejeva
Bogdana Stritarjeva

Oskar, paž **Sonja Hočevarjeva**
Maruša Patikova

Silvano, mornar **Vladimir Dolničar**

Samuel **Friderik Lupša, Danilo Merlak**

Tom **Zdravko Kovač, Tone Petrovič**

Sodnik **Slavko Štrukelj**

Sluga **Anton Prus**

Odposlanci, častniki, mornarji, kmetice,
plesalci in plesalke, maske.

1. slika: Čakalnica v Riccardovi palači. 2. slika:
Pri vedeževalki. 3. slika: Morišče za bostonskim
obzidjem. 4. slika: V Renatovi sobi. 5. slika:
Ples v Riccardovi palači.

Edvard Rebolj:

DROBCI IZ ZGODOVINE VERDIJEVE OPERE »PLES V MASKAH«

Z operami »Rigoletto«, »Trubadur« in »Traviata« si je Giuseppe Verdi pridobil nesmrtnost, ki bo trajala, dokler bodo živeli kulturni narodi. Čeprav so bila nekatera njegova naslednja dela izraziti neuspehi, so prijatelji, ki so Verdija spremljali na njegovi umetniški poti, imenovali to hipno nazadovanje z ljubeznivim izrazom »Razdobje počitka«. Videti je bilo celo, da se je Verdi izpel in da je njegova ustvarjalna moč usahnila, ko je naenkrat presenetil njegov neuničljivi genialni duh in daroval svetu dragoceno umetnino: opero »Ples v maskah«. Libreto za opero je napisal pesnik Antonio Somma po drami francoskega dramatika Scriba.

Verdi, ki je sam uspešno sodeloval pri ustvarjanju libreta, saj v svojih pismih Antoniu Sommi govori o »najinem libretu«, se je z dokončano partituro podal l. 1858 v Neapelj, kjer naj bi »Ples v maskah« prvič izvajali. Naletel pa je na neizprosno strogo cenzuro Bourboncev, katera mu je prekrizala vse račune. Zgodilo se je isto kakor pred leti z »Rigolettom«. Cenzura je že na prvi pogled odklonila sam naslov opere, ki se je prvotno glasil: »Maščevanje v dominu«. Torelli je Verdiju z veliko milostjo predlagal v delu samem sledeče spremembe:

1. Glavnega junaka »kralja« spremeniti v kakršnega koli velikega gospoda.
2. Ženo (Renatovo) spremeniti v sestro.
3. Sceno čarovnice spremeniti in jo postaviti v čas, v katerem so takim stvarjem še verjeli.
4. Nobenega maškeradnega plesa.
5. Umor mora biti za sceno.
6. Sceno, v kateri Amelia izžreba ime maščevalca, docela črtati.

Jasno, da Verdi na te pogoje ni pristal, ker je dobro razumel Torellijev namig. Postaviti drugo sliko v dobo, v kateri so čarovničnim prerokbam še verjeli, se pravi, celo dogajanje premakniti v srednji vek. Verdi se je z libre-

tistom Sommo nato razgovarjal dneve in dneve in trdno vztrajal pri tem, da se vsi dogodki v operi odigravajo v času bližje zgodovinske preteklosti a vse-kakor v dobi absolutizma, bodisi v dobi Ludovika XIII. ali Ludovika XIV. Somma, ki je imel strah zaradi svojega lastnega dela in se je bal, da mu njegovih del ne bodo pustili objavljati, je imel do Verdijevega odločnega stališča večje pomisleke. Srečen moment za Verdija pa je nastopil, ko je prišla v Rim Scibova igralska trupa in tam igrala njegovega »Gustava III.« (torej dramo, po kateri je opera napravljena). Ker papeška cenzura tačas ni bila tako strahotno preplašena kakor bourbonska zaradi atentata na Napoleona III., ki ga je izvršil Felice Orsini, bi opero že skoraj dovolila izvajati, vendar je zadnji hip le zahtevala nekaj sprememb in popravkov. V odloku, ki ga je Verdi prejel, je bilo zahtevano, da se dogajanje prenese iz Evrope v neko prekomorsko kolonijo in kralja pa da je spremeniti v guvernerja. Ta pogoj ni niti Verdija niti Sommo preplašil. Tekst je bil do jeseni istega leta v tem smislu popravljen. Somma se je bal edino vešal v III. sliki, za katere pa mu Verdi v nekem pismu pravi: »Vešala naj Vas nič ne skrbijo in si ne delajte zaradi njih nobenih skrbi, ker se bom sam potrudil, da dobim dovoljenje«. Kljub temu se je Somma bal za svojo pisateljsko svobodo in je prosil Verdija, da gre opera na premiero brez njegovega imena. To se je tudi zgodilo.

Koncem novembra 1858 je bila v Neaplju premiera Verdijeve opere »Simone Boccanegra«. Sprejeta je bila zelo dobro. Verdi je bil takrat s svojo Pepino v St. Agati, kjer je izdeloval še poslednje odtenke partiture za »Ples v maskah«, medtem ko so muzikalne skušnje v Rimu že pričeli. Verdi je muzikalne priprave prepustil dirigentu Apollo-Theatra in si je pridržal zgolj režijo.

Komaj je Verdi prispel v Rim, je že izvedel za fiasko, ki ga je doživela opera »Simone Boccanegra« v Milanu. Njegov stari odpor do Milanske Scale je v njem znova oživel. Vedel je, da tudi sedanja direktorja Scale, Luciano in Ercole Marci, nista njemu naklonjena. Spričo neuspeha »Boccanegre« so se v Verdiju oglasila tudi prejšnja občutja napram milanski publiki. V nekem pismu Titu Riccordiju, sinu Giulia, piše: »Fiasko »Boccanegre« v Milanu je moral priti in prišel je!« Boccanegra brez Boccanegre? Človeku odrezati glavo in potem poskušati, da bi ga kdo spoznal — je to mogoče? Čudiš se slabemu sprejemu publike? Mene to v resnici ne preseneča. Ljudje so vedno srečni, če morejo zapisati škandal! Naša usoda pa je resignirati in s tem je povedano vse. Končno pa naj rečejo prijatelji in sovražniki, kar hočejo — »Boccanegra« ni slabša opera od drugih mojih, ki so pač imele malo več sreče kot ta. Kako je gledališče zares tragična stvar!«

No, in če vzamemo zadnji stavek mojstrovega pisma v roke na dan 17. februarja 1859, ko je moral ustvaritelj »Plesa v maskah« na krstni izvedbi pred zastor nič manj kot šestintridesetkrat ob klicanju »Verdi naj živi!«, potem je imel Verdi res nekje prav, da je gledališče tragična stvar.

S celotno uprizoritvijo Verdi ni bil zadovoljen. Svojo nalogo sta po njegovem mnenju v celoti izpolnila edinole baritonist Girddoni kot Renato in tenorist Fraschini kot Riccardo.

*

Riccardo, grof Warwiški in guverner Bostona, je bil v prvotni priredbi švedski kralj Gustav III. Renato, mož Amelie, ni nihče drugi kot zgodovinski grof Ankarström (katerega je Gustav III. z odlokom poslal na Finsko — v operi gre Renato v Anglijo). Boston je seveda Stockholm. Samuel in Tom, voditelja političnih nasprotnikov, sta v zgodovini grofa Horn in Ribbing. Čarovnica Ulrika je prvotna ciganka z imenom Arvedson.

Jasno je, da je Verdijeva glasba tipično njegova, tipično italijanska in seveda naravno nima v sebi prvin severne dežele, da je ljubezenska vez Riccardo — Amelia romantično pobarvana in ima v sebi bazo Scriba. Kljub temu je »Ples v maskah« močno zgodovinsko delo in interesantna presaditev resničnih dogodkov na druga tla ter ima globok politični pomen tiste dobe, posebno če zna režiser uspešno podčrtati politični moment umora bolj kot ljubezenskega.

Če je bil v resnici kralj Gustav III. umorjen s strelom iz revolverja in če je v operi umorjen z bodalom, je to kvečjemu stvar dobrega okusa. Resnični umor Gustava III., ki je bil po zgodovinskih podatkih oduren in izkoriščevalen vladar, je bil mnogo bolj grob in neokusen, kakor pa je v drami Scriba in v Verdijevi operi grof Horn, ki je ustrelil na plesu preoblečenega kralja v hrbet in dejal: »Lahko noč, maska!« Gustav III. je po štirinajstih dnevih hudega trpljenja umrl. Opera »Ples v maskah« je po dveh uprizoritvah v Rimu prešla vse italijanske odre. Dve leti po premieri so jo peli v Parizu in Berlinu v italijanščini. Kasneje pa je bila prevedena v francoščino in nemščino. Od takrat dalje Verdijev »Ples v maskah« blesti po vseh opernih odrih sveta in ga glasbeni strokovnjaki štejejo za uvod v veliko trojico Verdijevih stvaritev, »Aida«, »Othello« in »Falstaff«.

GIUSEPPE VERDI

Ko se je oglasil devetnajstletni mladenič iz vasice v Parmski vojvodini k sprejemnemu izpitu na milanski konservatorij, s šopom lastnih skladb in s klavirskimi etudami pod pazduho, so mu strogi profesorji glasbe dejali, da je prestar za ta študij. Žilavega in samozavestnega, na pol kmečkega fanta ta odgovor ni posebno hudo prizadel. Od orgljanja v domači cerkvi v zgodnjih mladih letih se je bil že povzpел do latinske in glasbene šole v bližnjem trgu Bussettu; talent, ki ga je pokazal pri skladbah za domače slavnosti, mu je že pridobil zaščitnike in štipendijo za nadaljnji študij. Izbere si torej sedaj privatni pouk pri nekem profesorju in se zatopi v dela starih mojstrov. Največji magnet pa je zanj opera. Tam presedi večere in večere, posluša, sanjari, kuje načrte. Spomin na tisto odklonitev mu splava na površje le še enkrat po sedemdesetih letih, ko je njegovo ime slavno že po vsem

svetu. Ko ga namreč zaprosijo, da bi smeli dati milanskemu konservatoriju njegovo ime, se nasmehlja prijatelju: »Nekoč me niso hoteli imeti, pa me tudi sedaj ni treba.«

A v tistih študentovskih letih je Verdi šele na začetku poti. Želje in ambicije so za sedaj skromne. Srečen je že, ko mu je triindvajsetletnemu podeljeno mesto kapelnika v domačem trgu. Vseh dobrih stvari je vedno po troje: s službo in prvim naročilom za kompozicijo opere v žepu se oženi s hčerjo svojega mecenca, trgovca v Bussettu. Mlada in edina prava ljubezenska sreča v njegovem življenju ne traja dolgo. Dva otročička mu umrjeta kmalu drug za drugim, za njima nenadoma še mlada žena, ki je komaj še doživela njegov prvi uspeh v Milanu z opernim prvencem »Oberto«. Prvi uspeh spremlja prva, najbridkejša izguba. Poslej živi samo še operi, ki pomeni zanj najlepše v umetnosti. Pustil je službo in se preselil v Milan. A iznad partitur prisluškuje še drugim glasovom, ki se za sedaj širijo le šepetaje od človeka do človeka, od mesta do mesta. Tudi njega zajema prikrito patriotično gibanje, tudi njega grize gnev nad razkosano, tuji gospodi podložno domovino.

Zato mu narekuje srce v partiture oper žareče speve svobodi. Čeprav so ti skriti v najbolj tuj in oddaljen zgodovinski okvir, jih ni mogoče nápak razumeti. Zato tudi praznujeta v tistih zgodnjih letih petega desetletja njegovi operi »Nabukodonozor« in »Lombardi« po vseh mestih prava zmagooslavja. Odtlej dežujejo Verdiju naročila z vseh strani, od velikih gledališč v Milanu, Benetkah, Neaplju, Rimu, Trstu, pa še iz tujine, iz Pariza, Londona, Madrida.

Dirigent Rado Simoniti

Poslej teče življenje skladatelju v neprestanem boju z libretisti, z založniki, z ravnatelji gledališč, s pevci, s cenzuro, v boju za honorarje in avtorske pravice, v sklepanju in razdiranju pogodb, v zmagoslavjih in v porazih ob premierah oper, ki jih kar siplje iz rokava. Oblast je v slehernem kotu Italije druga. Zato mora venomer spreminjati besedila, imena junakov in naslove oper, mora presajati dejanje v drugačna zgodovinska obdobja, v druge dežele izven Italije ali celo izven Evrope, da zadovolji sedaj avstrijsko cesarsko, drugič papeško cenzuro, potem zopet to kraljevsko in ono vojvodsko policijo. Kljub temu, da se zatika cenzura tako rekoč za sleherni verz njegovih opernih besedil, se spremeni rimska premiera opere **»Bitka pri Legnanu«** leta 1849 v veliko politično manifestacijo. Ime Verdi, ki tvori začetne črke političnega gesla za zedinjenje Italije Vittorio Emanuele Re D'Italia), postane bojni klic patriotov.

Vsem neznanskim naporom nemirnega in ciganskega življenja je Verdi dorasel kot malokdo. Niti najmanj ga ne utrudijo stalna potovanja po italijanskih mestih, ne vaje s pevci in orkestri, ne gostovanja v Parizu, Londonu, Moskvi, Dunaju. Žilavost tega na videz drobnega telesa je neverjetna. Še z osemdesetimi leti zdrži pri skušnjah za zadnjo opero **»Fallstaff«** po cele dneve za klavirjem in dirigentskim pultom. Napore, ki bi zrušili še mladega človeka, prenese tako rekoč brez utrujenosti, da ga zdravniki razglase za pravcati fenomen. Poleg tega je po očetu, malem gostilničarju in posestniku, podedoval pravo kmečko bistroumnost in neizprosno v vseh denarnih zadevah, ki se tičejo njegovih honorarjev in tantiem. Poleg umetnika tiči v njem res pravi kmet. S honorarji si kupi veliko posestvo blizu rojstnega kraja, tu preživlja poslej sleherni prosti tre-

Režiser Edvard Rebolj

nutek. Kadar pritiskajo nanj gledališča za obljubljene opere, se mora večkrat nasiloma odtrgati od drevesnice, od polj in vinogradov. V Parizu naroča istočasno librete in poljedelske naprave, na potovanja po velikih mestih ga spremljajo skrbi za telčke in konje v domačem hlevu.

Ko mu je štirideset let, ustvari po dolgi vrsti danes že na pol pozabljenih oper prvo trojico svojih večno lepih in mladih del: **»Rigoletto«**, **»Trubadur«**, **»Traviata«**. Nič ga ne moti, ko **»Traviata«** ob premieri v Benetkah slavnostno propade. Ve, da je z njo ustvaril nekaj trajnega, kot se zaveda, da je kvartet v zadnjem dejanju **»Rigoletta«** ena njegovih največjih mojstrov. Nepogrešljiv čut ima za dramatičnost libretov, za patetično tragiko, ki se znova in znova uteleša v njegovih strastnih, čutnih melodijah. Njegovo mladostno načelo, da mora »umetnik vedno škiliti, z enim očesom na

publiko, z drugim na umetnost, ga vodi za sedaj še v bližino pompozne, tako imenovane »velike« opero po zgledu Rossinija in Meyerbeera. Vrsto novih oper (**»Ples v maskah«**, **»Moč usode«**, **»Macbeth«**, **»Don Carlos«**, krona leta 1871 nov biser: **»Aida«**).

Vsa ta dela bi napolnila že sama mero velikega umetnika, posebno ko jim doda dve leti kasneje šestdesetletni Verdi še novo mojstrsko delo, **»Requiem«** za umrlim pisateljem Manzoniem. Res se zdi, da je bilo to delo tudi njegov labodji spev. Na videz neizčrpni studenec melodij presahne za polnih štirinajst let. A glej, pozno cvetje v jeseni je lepše od vsega mladostnega! V mladih letih romantike je zajemal librete predvsem iz del velikih romantikov Schillerja in Hugoja. Na starost se oklene samo še največjega med vsemi, h kateremu ga je vlekle že vse življenje: Shakespeara. Ob njem zraste tudi Verdi do največje višine. Štirinsedemdesetletnemu navdihne **»Othello«** psihološko najglobljo in pretresljivo glasbeno dramo. Šest let zatem, ko mu je šele štirikrat dvajset let, napiše z mladeniško

neugnanostjo svojo mojstrsko in tako rekoč edino komično opero **»Falstaff«**, ki ji lahko denemo ob stran kvečjemu le Wagnerjeve **»Mojstre pevce«** in ki poslej ni še našla sebi enake. S tem delom da slovo opernemu odru, a tudi sedaj še ni konec njegove umetniške poti, še ima moči, da se zatopi v študij Palestine, ki mu sveti kot luč v zadnja leta življenja. Ko se bliža že devetdesetemu letu, se s **»Petimi duhovnimi pesmimi«** za zbor in orkester poslovi od umetnosti, nedolgo zatem, 27. januarja 1901 pa še od življenja.

Haydn je dejal nekoč: Znanje in potrpežljivost zadostujeta, da lahko napraviš z zvoki lepe harmonije, toda lepo melodijo lahko iznajde samo genij. Imel je prav. Verdi, čigar vsa umetnost sloni na prelestno pojoči melodiji, se prav zaradi tega uvršča med največje glasbenike vseh časov. In čeprav je že marsikak učen glasbenik vihal nos spričo preprostosti njegovih melodij, bodo le-te večno živele in polnile s svojo sladkostjo srca vseh preprostih in nepokvarjenih ljudi.

Dr. Valens Vodušek

VERDI: »PLES V MASKAH«

(Vsečina opere)

Prvo dejanje: I. slika: Med poslanci in častniki, ki čakajo v guvernerjevi palači na guvernerjev prihod, sta tudi častnika Samuel in Tom, ki guvernerja sovražita in prežita na vsako priložnost, da bi se nad njim maščevala. Riccardo pozdravi poslance in jim obljubi izpolnitev želja. Paž Oskar mu predloži seznam povablencev na pusti ples. Guverner se radosten ustavi ob imenu Amelije, ki je žena njegovega najboljšega prijatelja Renata in ki je na skrivnem deležna njegovih globokih sim-

patij. Renato posvari Riccarda pred pastmi skrivne zarote, ki se pa zanj zaljubljeni Riccardo mnogo ne zmeni. Ko mu medtem prinese sodnik v podpis predlog za izgon vedeževalke Ulrike, ki da se peča s črno magijo, sklene guverner, da se bo preoblečen podal v njen brlog, kjer naj bi mu Ulrika povedala prihodnost. Na to zabavo povabi s seboj vse navzoče.

2. slika: Pri vedeževalki je zbrana precej praznovernega ljudstva, ki se gnete okrog čarovnice. Riccardo vsto-

pi preoblečen v ribiča. Ko sliši, da napoveduje nekemu mornarju bogastvo in napredovanje, mu vtakne v žep mošnjo zlata in ukaz za napredovanje v častnika. Vtem naznani Ulriki Amelijin sluga, da bi njegova gospa rada govorila z njo na samem: Amelija želi sredstvo zoper svoje nedovoljeno nagnjenje do Riccarda. Edini lek, ki bi ji pomagal, je po Ulrikinem svetu v čarobni zeli, ki jo mora utrgati sama o polnoči na morišču pod vešali. Riccardo, ki skrit to sliši, sklene biti Ameliji ob napovedani uri v pomoč. Po Amelijinem odhodu si da Riccardo prerokovati in Ulrika mu napove, da bo umrl kot žrtev tistega prijatelja, ki mu bo prvi stisnil roko. Tedaj vstopi Renato ves v skrbeh za Riccardovo varnost in stisne prijatelju roko. Ljudstvo se zgrozi, Riccardo pa se zasmije zavoljo nesmiselnosti Ulrikine prerokbe.

Drugo dejanje. Na morišču. Amelija strahoma išče pod vešali čarobno zel. Riccardo jo prestreže in ji prizna svojo dolgo zatajevano ljubezen. Iz teme se začujejo koraki, Amelija se brž zagrne v pajčolan in — pred zaljubljenca stopi Renato, ki je izvedel, da Riccarda zasledujejo zarotniki. Riccardo uboga njegov nasvet in Amelijino zapoved, da bi se umaknil, toda od Renata zahteva obljubo, da bo zagrnjeno neznanko varno pospremil v mesto, ne da bi pri tem poskušal izvedeti, kdo je. Namesto guverneja napadejo zarotniki Renata, ko pa spoznajo svojo zmoto, bi radi vsaj izvedeli, kdo je njegova skrivnostna spremljevalka. Renato se jim postavi z mečem po robu, Amelija pa hoče preprečiti spopad in si sama pred soprogom razkrije obraz. Presenečeni Renato je spričo prijateljevega izdajstva v srce zadet in se odslej tudi sam pridruži zarotnikom.

Tretje dejanje. 1. slika: Zarotniki se zbero v Renatovi hiši in z njim vred sklenejo Riccardovo smrt. Izvršitelja obsodbe naj določi žreb, ki naj ga po Renatovi odločitvi izbere Amelijina roka. Zreb izbere samega Renata, ki

Scenograf inž. arh. E. Franz

vidi v tem še poseben migljaj usode. Na večernem pustnem plesu bo Renato izpolnil nalogo in poplačal prijatelju prevaro.

2. slika: Ples v Riccardovi palači. Riccardo ne bi rad kalil prijateljeve družinske sreče, zato podpiše ukaz, s katerim ga pošilja kot poslanca na Angleško. Tako naj bi se ločil od Amelije, ki pojde s soprogom, čas pa bo obema izlečil srčne rane. Amelija skrivoma posvari Riccarda pred nakanami zarotnikov, a guverner pride neustrašeno v dvorano, samo da bi pred slovesom vsaj še poslednjič videl Amelijo. Ko ga pa Renato zaloti v razgovoru s svojo ženo, zabode Riccarda in tako izpolni zarotniški sklep. V zadnjih zdihljajih potrdi Riccardo Amelijino nedolžnost in pokaže Renatu podpisano imenovanje za poslanika. Renato uvidi svojo zmoto in obupuje zavoljo svojega nepremišljenega dejanja, Riccardo pa mu umirajoč odpusti.

DELO OPERE V SEZONI 1953-54

Operna sezona 1953/54 je trajala od 1. septembra 1953 do 15. julija 1954. Prvo predstavo v sezoni je imela Opera dne 5. septembra na Okroglici ob priliki proslave 10-letnice ustanovitve primorskih brigad, kjer je na prostem pred približno 15.000 gledalci uprizorila Gotovčevu opero »Ero z onega sveta«. Z »Erom« je Opera tudi zaključila sezono dne 13. julija 1954 s predstavo, ki je bila uprizorjena v okviru Ljubljanskega festivala. Med sezono je imela Opera izven Ljubljane 9 gostovanj s skupno 21 predstavami, in sicer:

1. dne 5. sept. 1953 na Okroglici: »Ero z onega sveta« (1 krat);

2. dne 1. okt. 1953 v Kočevju: »Ero z onega sveta« (1 krat);

3. dne 28. nov. 1953 v Kamniku: »Gorenjski slavček« in »Vrag na vasi« (po 1 krat);

4. dne 29. nov. 1953 v Celju: »Vrag na vasi« in »Gorenjski slavček« (po 1 krat);

5. dne 19. dec. 1953 v Litiji: »Ero z onega sveta« (1 krat);

6. dne 7. marca 1954 v Celju: »Traviata« (1 krat);

7. dne 8., 9. in 10. maja 1954 v Zagrebu: »Romeo in Julija«, »Zaljubljen v tri oranže« in »Prešeren« (po 1 krat);

8. dne 6. in 7. junija 1954 v Celovcu: »Romeo in Julija«, »Seviljski brivec« in »Baletni večer« (po 1 krat);

9. od dne 3. julija do 11. julija 1954 v Trstu: »Ohridska legenda«, »Ero z onega sveta« in »Gorenjski slavček« (po 2 krat) ter »Faust« (1 krat).

Vseh teh 21 predstav na gostovanjih je videlo 37.000 obiskovalcev.

V sezoni 1953/54 je imela ljubljanska Opera na svojem stalnem sporedu 19 uprizoritev, od tega 15 oper in 4 balete. Novih uprizoritev

z značajem premiere je bilo 7 (5 oper in 2 baleta), in sicer: Jules Massenet »Werther«, G. Rossini »Seviljski brivec«, Ch. W. Gluck »Ifigenija na Tavridi« (prvič v Ljubljani), Danilo Švara »Prešeren« (krstna uprizoritev), S. Prekofjev »Zaljubljen v tri oranže«, »Baletni večer« (spored: Schmitt »Tragedija Salome«, S. Prokofjev »Klasična simfonija«, Saint-Saens »Danse Macabre« in Kogan-Semenov »Amazonke«) in St. Hristić »Ohridska legenda« s pretežno novo solistično zasedbo. Iz prejšnjih sezon je Opera ponovila 10 opernih del in dva baleta. Baletni večer, s katerim je Opera gostovala v Celovcu, je imel na sporedu dve dejanji »Ceppellie«, Gotovčev »Simfonično kolo« in Kogana-Semenova »Amazonke«.

Vseh opernih in baletnih predstav je v sezoni 1953/54 imela ljubljanska Opera (z všteti 4 predstavami baletne trupe Janine Charrat iz Pariza, pri katerih je sodeloval orkester in del baletnega zbora naše Opere) 210 (lani 204), ki jih je videlo skupno 150.180 obiskovalcev (lani 125.764). Povprečno je obiskalo vsako operno predstavo, všteti gostovanja, 715 obiskovalcev (lani 618). Pri opernih predstavah v Ljubljani je bil povprečni obisk 600 oseb (lani 596).

Članstvo Opere so v sezoni 1953-1954 sestavljali:

Direktor Opere: dr. Valens Vodušek.

Tajnik Opere: Draga Fišerjeva.

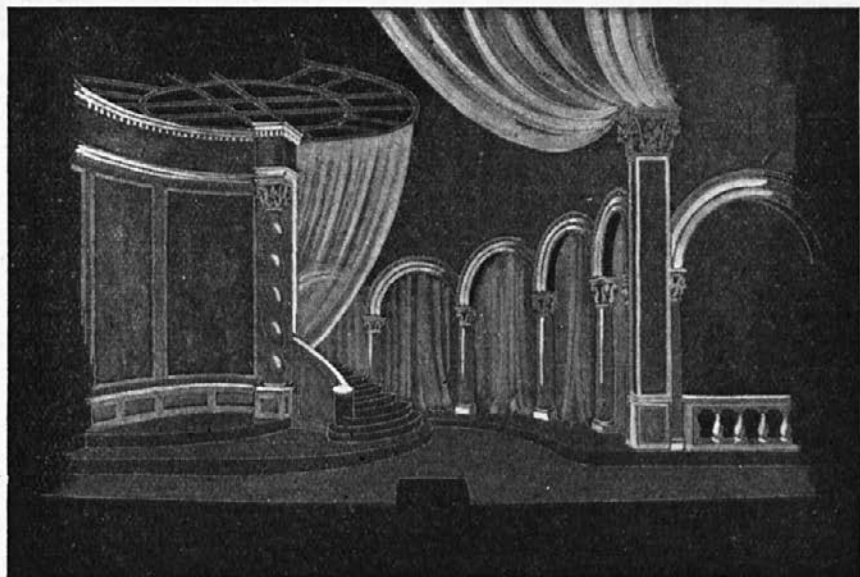
Dramaturg: Smiljan Samec.

Dirigenti: Samo Hubad, Bogo Leskovic, Rado Simoniti, dr. Danilo Švara.

Režiserji: Ciril Debevec, Hinko Leskovšek, Edvard Bebolj.

Zborovodja: Jože Hanc.

Baletni mojster: Slavko Eržen.

Osnutek scene za »Ples v maskah« scenografa inž. arh. E. Franza

Korepetitorji: Boris Boršnik, Mara Breskvarjeva, Zdenka Carjeva, Dana Hubadova, Marij Rijavec, Milena Rebolj-Trostova.

Literarni redaktor in lektor: Mitja Šarabon.

Arhivar: Vinko Sirmik (upokojen 1. aprila 1954), Franc Dujec.

Administrator: Anka Višnerjeva.

Inspicienti: Zoran Planecki (umrl 11. nov. 1953), Rebolj Hinko (razrešen službe 14. nov. 1953), Bedjanič Peter, Milan Dietz.

Sepetalca: Branislav Demšar, Bogo Svajger.

Solisti Opere: Vilma Bukovčeva, Vanda Gerlovičeva, Sonja Hočevarjeva, Manja Mlejnikova, Maruša Patikova, Milica Polajnarjeva, Matija Skenderovičeva, Nada Vidmarjeva, Elza Barbičeva (soprani), Sonja Drakslerjeva, Elza Karlovčeva, Mila Kogejeva, Cvetka Součkova, Bogdana Stritarjeva, Vanda Ziherlova

(mezzosoprani in alti), Svetozar Banovec, Miroslav Brajnik, Drago Čuden, Gašper Dermota, Rudolf Franci (stalni gost), Janez Lipušček, Leopold Polenec, Slavko Štrukelj (tenorji), Andrej Andrejev, Ivo Anžlovar, Vladimir Dolničar, Vekoslav Janko, Franc Langus, Samo Smerkolj (baritoni), Julij Betetto, Ladko Korošec, Zdravko Kovač, Friderik Lupša, Danilo Merlak, Drago Zupan (basi).

Člani opernega zbora: Ambrožič Alojzij, Arčon Arnold, Babšek Frančiška, Berce Andrej, Bonač-Svajger Josipina, Cankar Erna, Cankar Marjan, Ciglič Vladimir, Černigoj Leopold, Garibaldi Rado, Gašperšič Anton, Gašperšič Jože, Gorjanc Marija, Grmek Gabrijel, Hafner Erna, Hočevar Marica, Hočevar Maruša, Intihar Silva, Jakša Ladislav, Jelnikar Franjo, Juvančič Marija, Kampus Miha, Kavčič Ida, Kobal Ljubomir,

Štev.	Komponist	Naslov dela	Avtor slov. besedila	Datum uprizoritve		
				premi- era	nova uprizo- ritev	pono- vitev
1	J. Gotovac	Ero z onega sveta	R. L. Petelinova			5. IX.
2	Ch. Gounod	Faust	S. Samec			10. X.
3	G. Puccini	Madame Butterfly	N. Štritof			11. X.
4	G. Verdi	Rigoletto	S. Samec			13. X.
5	A. Foerster	Gorenjski slavček	L. Pesjakova			16. X.
6	J. Massenet	Werther	N. Štritof		27. X.	
7	G. Verdi	Traviata	N. Štritof			6. XI.
8	A. Dvořák	Rusalka	N. Štritof			15. XI.
9	G. Puccini	La Bohème	N. Štritof			18. XI.
10	G. Rossini	Seviljski brivec	N. Štritof		21. XI.	
11	C. W. Gluck	Ifigenija na Tavridi	P. Oblak	29. XII		
12	G. Verdi	Trubadur	N. Štritof, S. Samec			9. III.
13	D. Švara	Prešeren	Lj. Prenner	23. III.		
14	S. Prokofjev	Zaljubljen v tri oranže	N. Štritof		17. IV.	
15	H. Sutermeister	Romeo in Julija	B. Kreft			6. V.

1	L. Delibes	Coppelia				15. X.
2	F. Lhotka	Vrag na vasi				29. X.
3		Baletni večer		2. II.		
4	St. Hristić	Ohridska legenda			10. VI.	
5	Nastop baleta Janine Charrat ter baleta in orkestra ljub. Opere			3. II.		

Dirigent	Režiser	Inscenator	Število predstav	Obisk	Opomba (gostovanja)
R. Simoniti	C. Debevec	E. Franz	6	20.800	1 Okroglica, 1 Kočevje, 1 Litija, 2 Trst
B. Leskovic	C. Debevec	E. Franz	19	13.050	1 Trst
R. Simoniti	C. Debevec	E. Franz	8	5.175	
D. Švara	H. Leskovšek	V. Molka	14	8.452	
R. Simoniti	O. Šest	M. Gaspari	22	16.725	1 Kamnik, 1 Celje, 2 Trst
L. Matačič R. Simoniti	E. Rebolj	E. Franz	18	11.478	
R. Simoniti	C. Debevec	E. Franz	11	7.084	
S. Hubad	E. Rebolj	M. Kavčič	2	1.319	
B. Leskovic	V. Habunek	C. Popović	2	1.402	
D. Švara	C. Debevec	E. Franz	22	12.728	1 Celovec
S. Hubad	H. Leskovšek	H. Leskovšek	18	6.112	
S. Hubad	C. Debevec	V. Molka	10	6.048	
D. Švara R. Simoniti	C. Debevec	I. Spinčič	15	9.307	1 Zagreb
B. Leskovic	H. Leskovšek	M. Kavčič	13	7.421	1 Zagreb
S. Hubad	H. Leskovšek	M. Kavčič	3	2.400	1 Zagreb, 1 Celovec
			178	129.436	

S. Hubad	P. P. Mlakar	M. Pliberšek	8	4.286	1 Celovec
B. Leskovic	P. P. Mlakar	E. Franz	3	1.850	1 Kamnik, Celje
D. Švara	N. Lhotka	A. Avgustinčič	14	7.842	1 Celovec (Amazonke)
D. Švara	P. P. Mlakar	V. Žedrinski	3	4.000	2 Trst
	J. Charrat		4	2.766	
			32	20.744	
			210	150.180	

Kovačič Marija, Kristan Boža, Marincelj Tončka, Medvešek Magda, Mestnik Oto, Meze Dušan, Milič Alojzij, Mučič Alenka, Müller Elza, Narat Antonija, Nerat Angela, Oblak Pavel, Orehek Franc, Pibernik Tončka, Pirč Jožica, Pleško Julij, Povše Jože, Povše Rada, Prus Anton, Puhar Franc, Rupnik Leopoldina, Skrbinšek Miloš, Slabe Maruša, Smerekar Srečko, Škabar Ljudomil, Skele Ruža, Škerjanc Slavica, Škof Ivan, Šprajcer Dušan, Štular Josip, Tomšič Justina, Turk Antonija, Ulčar-Mihajlovski Slava, Zakrajšek-Leskovšek Majda, Zakrajšek Stanko, Zemljič Dubravka, Zupančič Anton, Žagar Helvina, Žnidaršič Ivan.

Člani opernega baleta: Adamovič-Japelj Silva (tajnik baleta), Brezovar Stanka, Buh Milica, Dobršek Mercedes, Eržen Slavko, Grad Marija, Hafner Jaka, Hanžič Breda, Horvat Milena, Jeras Metod, Klančar Vida, Lipovž Lidija, Mavrič Ljudmila, Mirklič Janez, Neubauer Henrik (služil voj. rok), Neubauer Nataša, Otrin Iko, Petan Marjana, Polik Stanislav, Remškar Tatjana, Rus Jelka, Sevnik Anamarija (na štud. dopustu), Sitar Štefanija, Šmid Breda, Vrtačnik Albina, Vospernik Gorazd. — Honorarni člani baleta: Benedik Raša, Čokl Stanislav, Gabrijelčič Bogomira, Grad Gabriela, Hribar Ksenija, Mejač Janez, Vospernik Zdravko, Vider Vesna, Dedović Vlastimir, Krulanovič Radomir, Minič Danilo, Pečarič Tomislav.

Člani orkestra: Ažman Zoran, Beden Karel, Benčič Svetozar, Biasetto Viljem, Burger Kajetan, (konc. mojster), Čulap Srečko, Dubravka Ana, Dražil Srečko, Falout Jože, Flego Branko, Godina Pavel, Gottwald Egon, Gregorc Jurij, Grntal Avgust, Hafner Ivan, Herman Otmar, Jermol Albert, Jovanovič Jovan (I.), Jovanovič Jovan (II.), Kodelja Marjan, Korošec Mirko, Kostevc Franc, Krek Jelka, Krulc Ernest, Kumer Janez, Labate Ermano, Lackovič

Slavko, Lesar Ivan, Medved Alojzij, Mihelič Stane, Mlakar Jože, Novšak Vinko, Palm Franz, Persi Albano, Pogačnik Miha, Pokorn Viktor, Ravbar Miljutin, Ravnihar Adolf, Riedlbauer Walter, Ruggiano Antonio, Sancin Anton, Stibilj Milan, Šedlbauer Čenda, Škerjanc Adolf, Tamše Silvester, Trost Ivan, Vidrih Janez, Wohinz Marjanca, Zupančič Josip, Zupančič Jože, Živkovič Vlado. — Honorarno so sodelovali v orkestru še: Bregar Franc, Jarc Franc, Ravnik Franc, Zalokar Srečko, Žizmond Janez, Pibernik Franc, Dermelj Albert, Prevorsek Uroš, Lobe Hilda, Poljanšek Ivan, Lozej Rihard, Božič Marjan, Ivanov Pavel, Strašek Ivan, Botazzi Alfredo, Bračko Milan.

Tehnično osebje: Jože Kastelic (odrski mojster), Silvo Šinkovec (šef razsvetjave), Jernej Logar (rekviziter), Lado Vovk (tapetnik), Andrej Zajc, Sancin Celestin, Wohlmud Ludvik, Filipič Milan, Hrovat Franc, Juričič Ivan, Justin Milan, Klemenčič Ciril, Logar Alojz, Perša Ladislav, Šribar Anton, Knific Alojz (dekoraterji), Drčar Anton, Ban Marjan, Dvoršak Vinko, Heybal Roman, Škabar Mile, Kos Franc, Savenc Franc (električarji), Učak Mara, Sekula Fani, Klabjan Anica, Kos Ivanka, Ivan Stanič, Lapanja Adolf, Kreč Jože, Šušteršič Mirko (garderobjerji in garderoberke), Mirtič Janez, Zejn Anton, Novak Erna, Sancin Emilija, Uderman Tončka (la-suljarji in maskerji), Sekirnik Jože (kurir), Lončarič Albin (upravitelj hiše), Likovič Ivan, Briščak Angel, Vrhovnik Nace (vratarji in telefonisti), Cankar Julka, Cegnar Angela, Flajnik Anica, Kenje Marjeta, Mesojedec Jožica, Šef Frančiška (snažilke).

V sezoni 1953/54 so dirigirali:

Simoniti Rado 68 predstav;
dr. Švara Danilo 56 predstav;
Lesković Bogo 41 predstav;

Hubad Samo 34 predstav;
Matačić Lovro k. g. 5 predstav;
Žebre Demetrij k. g. 2 predstavi,
Evangelatos Anthiohos k. g. eno
predstavo.

Nove uprizoritve so režirali:

Ciril Debevec 2 uprizoritvi (Seviljski brivec, Prešeren);

Hinko Leskovšek 2 uprizoritvi (Ifigenija na Tavridi, Zaljubljen v tri oranže);

Rebolj Edvard 1 uprizoritev (Werther)

Pia in Pino Mlakar 1 uprizoritev (Ohridska legenda);

Nenad Lhotka k. g. 1 uprizoritev (Baletni večer).

Nove uprizoritve so inscenirali:

inž. arh. Ernest Franz 2 uprizoritvi (Werther, Seviljski brivec);

akad. slikar Maks Kavčič 1 uprizoritev (Zaljubljen v tri oranže);

inž. arh. Ivo Spinčič 1 uprizoritev (Prešeren);

inž. arh. A. Augustinčič 1 uprizoritev (Baletni večer);

rež. Hinko Leskovšek 1 uprizoritev (Ifigenija na Tavridi).

Na odru ljubljanske Opere so gostovali solisti:

Francel Rudolf 37 predstav, Gostič Josip 7 predstav, Ruždjak Vladimir 3 predstave, Heybal Valerija 2 predstavi, Žunec Ivan 2 predstavi, in po 1 predstavo: Plahuta Jernej, Otta Ondina, Neralič Tomislav, Nožinič Vilma, Tončič Nada, Michiko Sunahara, Konrad Orožim, Polič Štefka.

Nastopi gostov v baletu:

Sertič Ivo 14 predstav, Mlakar Veronika 5 predstav, Pretnar Breda 4 predstave, Trninič Duško 3 predstave, Nenad Lhotka 2 predstavi in Zlatica Stjepan 2 predstavi.

Osnutek kostuma za »Ples v maskah«, delo akad. slik. M. Kobičeve

V drugih gledališčih so med sezono gostovali naši člani:

Vidmar Nada v Celovcu 13 predstav (Traviata), na Reki in v Dubrovniku po 1 predstavo in v Mariboru 3 predstave (povsod Traviata), v Mariboru 7 predstav (Rigoletto) in v Dubrovniku 1 predstava (Rigoletto).

Karlovac Elza v Splitu 4 predstave (Carmen).

Bukovec Vilma v Mariboru eno predstavo (Rusalka).

Čuden Drago v Zagrebu 1 predstavo (Ero z onega sveta).

Gerlovič Vanda na Reki 1 predstavo (Aida).

Polajnar Milica v Mariboru tri predstave (Rusalka).

Lipovž Lidija v Zagrebu 1 predstavo (Tragedija Salome).

V drugih gledališčih so režirali:

Ciril Debevec tri uprizoritve: v Novem Sadu »Fausta«, v Mariboru »Wertherja« in na Reki »Borisa Godunova«.

Hinko Leskovšek 3 uprizoritve: v Beogradu »Don Juana«, v Mariboru »Rigoletta« in v Drami SNG Moliérovega »Žlahtnega meščana«.

Edvard Rebolj v Postojni 1 uprizoritev: Smasek »Veliko potovanje«.

Pregled zasedb in nastopov opernih solistov v sezoni 1953-54

Soprani:

Barbič Elza (33 nastopov): Kate Pinkerton (Butterfly) 8, Anina (Traviata) 11, I. učenka (Gorenjski slavček) 14.

Bukovec Vilma (52 nastopov): Džula (Ero z onega sveta) 2, Margareta (Faust) 19, Butterfly 3, Rusalka 2, Mimi (Boheme) 2, Minka (Gorenjski slavček) 6, Julija (Prešeren) 15, Julija (Romeo in Julija) 3.

Gerlovič Vanda (16 nastopov): Butterfly 3, Ifigenija (Ifigenija na Tavridi) 13.

Hočevar Sonja (45 nastopov): Gilda (Rigoletto) 4, Sofija (Werther) 9, I. učenka (Gorenjski slavček) 8, Urška (Prešeren) 15, Rozina (Seviljski brivec) 1, Ninetta (Zaljubljen v tri oranže) 5, Zaljubljenka (Romeo in Julija) 3.

Mlejnink Manja (36 nastopov): Ninnon (Gorenjski slavček) 22, Musetta (Boheme) 1, Fata Morgana (Zaljubljen v tri oranže) 13.

Patik Maruša (34 nastopov): Gilda (Rigoletto) 5, Sofija (Werther) 9, Kuharček (Rusalka) 2, Rozina (Seviljski brivec) 10, Ninetta (Zaljubljen v tri oranže) 8.

Polajnar Milica (29 nastopov): Džula (Ero z onega sveta) 2, Minka (Gorenjski slavček) 16, Tuja knežna (Rusalka) 1, Grkinja (Ifigenija na Tavridi) 9, Musetta (Boheme) 1.

Rebolj Milena: (24 nastopov): Grofica Coprano (Rigoletto) 14, I. vila (Rusalka) 2, Ines (Trubadur) 5, Zaljubljenka (Romeo in Julija) 3.

Skenderović Matija (10 nastopov): Tuja knežna (Rusalka) 1, Leonora (Trubadur) 9.

Vidmar Nada (25 nastopov): Gilda (Rigoletto) 5, Violetta (Traviata) 10, Rozina (Seviljski brivec) 10.

Mezzosoprani in alti:

Draksler Sonja (71 nastopov): Siebel (Faust) 15, Suzuki (Butterfly) 6, Šarlota (Werther) 9, Magdalena (Rigoletto) 6, III. vila (Rusalka) 2, Pastirček (Ero z onega sveta) 4, Diana (Ifigenija na Tavridi) 13, Linetta in Smeraldina (Zaljubljen v tri oranže) 13, Zaljubljenka (Romeo in Julija) 3.

Karlovac Elza (30 nastopov): Majda (Gorenjski slavček) 9, Doma (Ero z onega sveta) 4, Čarovnica (Rusalka) 1, Mati (Prešeren) 9, Azucena (Trubadur) 4, Grofica Capuletova (Romeo in Julija) 3.

Kogej Mila (22 nastopov): Doma (Ero z onega sveta) 2, Majda (Gorenjski slavček) 10, Marta (Faust) 10.

Souček Cvetka (24 nastopov): Šarlota (Werther) 9, II. vila (Rusalka) 1, Grkinja (Ifigenija na Tavridi) 4, Smeraldina (Zaljubljen v tri oranže) 10.

Stritar Bogdana (73 nastopov): Marta in Siebel (Faust) 12, Magdalena (Rigoletto) 8, Majda (Gorenjski slavček) 3, Čarovnica (Rusalka) 1, Berta (Seviljski brivec) 21, Azucena (Trubadur) 6, Mati (Prešeren) 6, Klariče (Zaljubljen v tri oranže) 13, Dojka (Romeo in Julija) 3.

Osnutek kostuma za »Ples v maskah«

Ziherl Vanda (73 nastopov): Pastirček (Ero z onega sveta) 2, Giovanna (Rigoletto) 14, II. učenka (Gorenjski slavček) 22, Flora (Traviata) 11, Suzuki (Butterfly) 2, II. vila (Rusalka) 1, Ines (Trubadur) 5, Linetta in Nikoletta (Zaljubljen v tri oranže) 13, Zaljubljenka (Romeo in Julija) 3.

Tenorji:

Banovec Svetozar (32 nastopov): Rajdelj (Gorenjski slavček) 17, Pauschek (Prešeren) 15.

Brajnik Miroslav: (36 nastopov): Faust 6, Alfred (Traviata) 5, Pylades (Ifigenija na Tavridi) 10, Prešeren 11, Romeo (Romeo in Julija) 3, Pinkerton (Butterfly) 1.

Cuden Drago (48 nastopov): Ero (Ero z onega sveta) 3, Faust 12, Pinkerton (Butterfly) 4, Alfred (Traviata) 3, Princ (Rusalka) 2, Manrico (Trubadur) 7, Prešeren 4, Truffaldino (Zaljubljen v tri oranže) 13.

Dermota Gašper (25 nastopov): Vojvoda (Rigoletto) 14, Siebel (Faust) 1, Glas za odrom (Vrag na vasi) 1, Lovec (Rusalka) 1, Pylades (Ifigenija na Tavridi) 3, Alfred (Traviata) 2, Zaljubljenec (Romeo in Julija) 3.

Lipušček Janez (37 nastopov): Glas za odrom (Vrag na vasi) 1, Rudolf (Boheme) 1, Almaviva (Seviljski brivec) 22, Princ (Zaljubljen v tri oranže) 13.

Polenec Leopold (3 nastope): Franjo (Gorenjski slavček) 3.

Štrukelj Slavko (124 nastopov): Goro (Butterfly) 8, Borsia (Rigoletto) 14, Schmidt (Werther) 18, Gaston (Traviata) 11, Fiorello (Seviljski brivec) 15, Skit (Ifigenija na Tavridi) 13, Rajdelj (Gorenjski slavček) 5, Ruiz (Trubadur) 10, Smole (Prešeren) 14, Ceremonijar (Zaljubljen v tri oranže) 13, Oče (Ohridska legenda) 3.

Baritoni:

Andrejev Andrej (54 nastopov): Chansonette (Gorenjski slavček) 12, Obigny (Traviata) 11, Marullo (Rigoletto) 9, Oskrbnik (Rusalka) 2, Albert (Werther) 11, Yamadori (Butterfly) 6, Baltazar (Romeo in Julija) 3.

Anžlovar Ivo (94 nastopov): Wagner (Faust) 12, Bonec (Butterfly) 4, Ceprano (Rigoletto) 13, Krčmar (Gorenjski slavček) 11, Baron (Traviata) 11, Alcindor (Boheme) 2, Poveljnik straže (Seviljski brivec) 22, Bleiweis (Prešeren) 15, Monteg (Romeo in Julija) 1, Veliki vezir (Ohridska legenda) 3.

Dolničar Vladimir (81 nastopov): Sima (Ero z onega sveta) 2, Yamadori (Butterfly) 2, Marullo (Rigoletto) 6, Lovro (Gorenjski slavček) 22, Valentin in Wagner (Faust) 8, Marcel (Boheme) 2, Fiorello (Seviljski brivec) 7, Lovec (Rusalka) 1, Kastelic (Prešeren) 15, Farfarello

(Zaljubljen v tri oranže) 13, Zaljubljenec (Romeo in Julija) 3.

Janko Vekoslav (34 nastopov): Sima (Ero z onega sveta) 4, Sharpless (Butterfly) 6, Chansennette (Gorenjski slavček) 10, Figaro (Seviljski brivec) 1, Pantalon (Zaljubljen v tri oranže) 13.

Langus Franc (53 nastopov): Valentin (Faust) 10, Rigoletto 4, Germont (Traviata) 4, Schaunard (Boheme) 1, Figaro (Seviljski brivec) 21, Luna (Trubadur) 9, Glas za odrom (Vrag na vasi) 4, Escalus (Romeo in Julija) 3.

Smerkolj Samo (60 nastopov): Albert (Werther) 7, Rigoletto 8, Valentin (Faust) 7, Orest (Ifigenija na Tavridi) 13, Germont (Traviata) 7, Marcel (Boheme) 1, Scheuchstuel (Prešeren) 15, Sharpless (Butterfly) 2.

Bas:

Betetto Julij (5 nastopov): Štrkelj (Gorenjski slavček) 3, Sparafucile (Rigoletto) 1, Bazilio (Seviljski brivec) 1.

Korošec Lado (96 nastopov): Štrkelj (Gorenjski slavček) 19, Sparafucile (Rigoletto) 6, Župan (Werther) 10, Benoit (Boheme) 2, Bartolo (Seviljski brivec) 22, Doktor (Traviata)

5, Čop (Prešeren) 15, Kralj Tref (Zaljubljen v tri oranže) 13, Pater Lorenzo (Romeo in Julija) 3.

Kovač Zdravko (69 nastopov): Monterone (Rigoletto) 6, Komisar (Butterfly) 5, Krčmar (Gorenjski slavček) 11, Johann (Werther) 6, Povodni mož (Rusalka) 1, Thoas (Ifigenija na Tavridi) 11, Povodni mož (Prešeren) 15, Glasnik (Zaljubljen v tri oranže) 13, Bazilio (Seviljski brivec) 1.

Lupša Friderik (90 nastopov): Marko (Ero z onega sveta) 6, Komisar, Bonec (Butterfly) 4, Sparafucile (Rigoletto) 7, Doktor (Traviata) 6, Colin (Boheme) 2, Bazilio (Seviljski brivec) 14, Župan (Werther) 8, Povodni mož (Rusalka) 1, Ferrando (Trubadur) 10, Škof Wolf (Prešeren) 15, Mag Čelij (Zaljubljen v tri oranže) 13, Capulet (Romeo in Julija) 3.

Merlak Danilo (62 nastopov): Mefisto (Faust) 18, Monterone (Rigoletto) 8, Bonec (Butterfly) 3, Johann (Werther) 12, Bazilio (Seviljski brivec) 6, Thoas (Ifigenija na Tavridi) 2, Leander (Zaljubljen v tri oranže) 13.

Zupan Drago (15 nastopov): Kuharica (Zaljubljen v tri oranže) 13, Monteg (Romeo in Julija) 2.

KRIKA O GOSTOVANJU LJUBLJANSKE OPERE V TRSTU

Tržaški časopis »Primorski dnevnik« je dne 6. julija 1954 ocenil našo uprizoritev »Ohridske legende« v članku pod naslovom »V Trstu še nismo videli takih umetnikov plesa« takole:

»Tretje gostovanje ljubljanske Opere v našem mestu — prvo po končani vojni — se je začelo v soboto 3. t. m. z uprizoritvijo baleta »Ohridska legenda«, ki mu je pisal

srbski skladatelj Stevan Hristić scenarij in glasbo.

Legenda je pristna in prikupna zaradi pestrih in močnih prvinskih sestavin (ljudska glasbena motivika, sveži in zanimivi ritmi, zdravi ljudje iz ljudstva, bogata oblačila, starodavni obredi in običaji), a je hkrati preprosta, mestoma celo naivna v pravljicnih zapletih in razpletih. Tu ni napetosti v dogajanju na odru, ki bi nudila skladatelju dovolj močne

dramatične momente, ki ustvarjajo pri vsaki glasbi, namenjeni odru, vrsto učinkov in olajšajo naravno in učinkovito povezavo med posameznimi scenami: pač pa je balet uspel zaradi pestrega sosledja glasbeno, barvno in gibčno zelo bogatih prvin. Za uspeh tržaške predstave ne zaostajajo zato za skladateljevimi zaslugami zasluge koreografov Pie in Pina Mlakar, niti ne smemo pozabljati na kostume, ki jih je izdelala gledališka krojačnica po načrtih Milice Babić-Jovanovićeve.

Glasba je povečini pod vplivom poznoromantične šole in zaznavamo v njej tako v melodiki kot v harmoniki in orkestraciji posebnosti vseh struj, ki so nastale kot posledica razkroja romantike, tja do impresionizma, ki zapuša največ sledov v orkestraciji. Najbolj sveže strani partiture, najbolj zanimive in izvirne so tiste, kjer se naslanja skladatelj na narodno melodiko in ritmiko. Lepota in privlačnost značilnega balkanskega melosa in ritma dosežeta v stvaritvi tako osebnega in občutljivega skladatelja, kot je Hristić, visok izraz in prepričljivo dognanost. Tu nam je omeniti v prvi vrsti glasbo, ki spremlja skupinske ples: dekliski kolo ob začetku prvega dejanja, svatbeni obredi ob koncu istega dejanja, ples odalisk in ples janičarjev ob začetku tretjega dejanja (tu se zlijejo zvoki bobničev, ki jih bijejo odaliske z rokami, in nožev, ki jih drgnejo drugega ob drugem janičarji, s spremeljavo orkestra in dosežejo zanimive učinke), nato še skupni ples ob Biljanini vrnitvi v četrtem dejanju, svatbeni obredi v istem dejanju ter zaključni skupinski ples mladeničev in deklet. Tu moramo omeniti še nekatere solistične točke in sicer ples štirih ugrabljenih deklet pred turškim vezirjem, kjer uporablja Hristić folklorne glasbene prvine iz dežel teh štirih deklet: Romunija, Bolgarija, Grčija in Makedonija. Te

strani so najboljše v partituri: tu doseže Hristić po izvirnosti in sodobni občutljivosti velike mojstre sodobne glasbe.

V ostalih straneh, kjer je naslomba na narodne glasbene prvine manj izrazita ali kjer je sploh ni, izraz in moč zaostajata; izraz je manj živren, manj osebni, mestoma postaja bled in neprepričljiv: tu čutimo največ vpliva šole ter tujih vzorcev. (Omeniti je tu v prvi vrsti skoraj celotno drugo dejanje.)

Radi bi pohvalili vse, ki so sodelovali pri tako uspeli uprizoritvi baleta. Vsi solisti in zbor so igrali svoje vloge z vdanostjo in resnostjo, ki je značilna za resnične in inteligentne umetnike, kar nam priča o visoki ravni, ki ga je dosegel ljubljanski gledališki plesni ansambel. Tako Pavel Oblak in Silva Japljeva, ki sta igrala vlogo Biljaninih staršev, Slavko Eržen, Biljanin bogati ženin v prvem dejanju, Vesna Vidrova, nežna in prikupna zvezda Danica, Breda Pretnarjeva, očarljiva jezerska vila Biserka, Breda Šmidova, Mercedes Dobrškova in Nataša Neubauerjeva, ki so igrale vloge Romunke, Bolgarke ter Grkinje, Stane Polik in vsi ostali.

Najvišje priznanje pa gre mladi dvojici, ki je igrala vlogo Biljane in Marka: to sta Veronika Mlakarjeva in Duško Trninić, ki je nastopil kot gost. Ne pretiravamo, ko trdimo, da še nismo videli v Trstu takih umetnikov plesa. Sploh je redko videti takšne umetnike. Ni samo tehnična dognanost, kar napravi na gledalce tako močan, nepozaben vtis, a v prvi vrsti to, kar je umetniku prirojenega in se ne da opisati z besedami: to je oni globoki, prirasčeni čut za umetnost, za lepoto, za ubranost, ki zajame celega človeka in izžari iz vsakega njegovega giba, iz vsake kretnje, iz izraza obličja ter oči, tako da izgubi človek v vlogi svojo lastno osebnost in postane skladen in neločljiv del celotne

umetnine, a nam prav s tem razodene svojo umetniško osebnost. Kadarkar plešeta Veronika Mlakarjeva in Duško Trninić, se zlijejo njuni gibi in njun izraz s Hrističevo glasbo v vrhunsko umetniško storitev. Tedaj žive junaki prastare makedonske legende resnično pred nami v vsej svoji prvinski moči, tedaj je vse, glasba, barve, ples resnično in živo pred nami, še bolj resnično in živo od ljudi, ki prisostvujejo predstavi, vsak s svojimi stvarnimi mislimi, vselej in težavami. Tedaj dobimo potrdilo, da je umetnost najvišje bogastvo človeštva.

Orkester nam je tudi hvaliti, kljub temu da ga je izvedba na odprtem verjetno nekoliko motila: nekajkrat je bilo čuti nesorazmernosti in neskladnosti med orkestrskimi grupami. Lepo in precizno je dirigiral dr. Danilo Švara.

O uprizoritvi Gotovčeve opere »Ero z onega sveta« je zapisal »Primorski dnevnik« dne 8. julija 1954:

»Med vsemi jugoslovanskimi operami se je najbolj uveljavila — doma in v tujini — Gotovčeva komična opera »Ero z onega sveta«: saj jo upravičeno uvrščamo med najboljše slovanske in sploh svetovne opere.

Že sam libreto, delo hrvatskega dramatika Milana Begovića, je v vsakem oziru odličen in nudi skladatelju zelo hvaležen posel. Glasba se venomer naslanja na dinarsko narodno pesem in črpa tu melodije in ritme. Sočne harmonije, zelo moderno občutene, se verno prilagajo napevom in situacijam; večkrat je iskati prav v njih čar kake scene, tako že v začetnem zboru, ko izpojejo dekleta pri ličkanju koruze svoje hrepenenje, tako tudi pri vseh scenah, kjer nastopa lahkoverna in klepetava Doma, in še posebno pri blestečem in vedrem zaključnem plesu. Ena glavnih zaslug skladatelja je v tem, da je na posrečen in duhovit način podal vsako situacijo in označil vsakega posameznika.

Tenorist Josip Gostič je prvak zagrebške Opere, stalni gost dunajske državne Opere in čuli smo ga tudi ob strani najboljših evropskih pevcev pri salzburškem festivalu, a je tudi odličen komorni pevec. Pri predstavi »Era z onega sveta«, ki nam jo je nudila 6. t. m. ljubljanska Opera na stadionu pri Sv. Ivanu, je pel kot gost vlogo Miće-Era. Prešerna in duhovita pesem prekanega Era, kakor tudi nežna in široko pripovedovanje Miće najdeta v polnem, lepem glasu ter v simpatični igri Gostiča najbolj primerne interpretira.

Sopranistka Vilma Bukovčeva, pravakinja ljubljanske Opere, se je nedavno vrnila v domovino s tekmovalja v Franciji, kjer je žela odlično priznanje, in je tržaškemu občinstvu dobro znana po solističnih nastopih v Avditoriju. Predsinočnjim je igrala vlogo skromnega in vdanega dekleta Djule in si je osvojila s svojim toplim in mehkim glasom ter z ljubko igro priznanje občinstva.

Altistka Elza Karlovčeva je tudi dobro znana našim ljubiteljem glasbe po koncertih v tržaškem Avditoriju. Njena interpretacija odločne, a lahkovrne in zamerljive Dome je zelo prepričljiva. Njena pevska vloga ni prosta težav, muzikalično je v tej operi najzahtevnejša, a jo je gospa podala z lahkoto in gotovostjo s svojim močnim glasom in tako ustvarila uspelo in zelo značilno karakterni vlogo.

Basist Friderik Lupša, ki ga tudi že poznamo po nastopu v Avditoriju, je kot oblastni, bogati kmet Marko ustvaril z inteligentno in občuteno igro vredno dopolnilo liku Dome.

Baritonist Vekoslav Janko je s temperamentom igral mlinarja Simo in odpel z lahkim glasom hvaležno melodijo, ki je v svoji monotonosti in v številnih ponavljanjih značilna za hrvatsko folkloro.

R. Franci poje v »Plesu« glavno tenorsko vlogo

V manjših vlogah sta še nastopila altistka Sonja Drakslerjeva ter Anton Gašperšič.

Zbor, ki ga vodi Jože Hanc, ima veliko vlogo v celi operi in je pel svoje, večkrat zahtevne točke z vnemo in temperamentom, ki ga ta opera zahteva.

V zaključnem baletu, po koreografski zamisli Pie in Pina Mlakar, sta plesala kot solista Breda Šmidova in Stane Polik.

Režiser Ciril Debevec je izkoristil vse, kar je mogel, da je povečal učinek opere: njegova duhovita režija se prilega značaju opere.

Drugačna razporeditev orkestra je omogočila, da je bilo slišati na bolj uravnovešen način posamezne skupine instrumentov in bolj homogeno vso orkestrsko maso. Zato so bile neskladnosti mnogo manjše in manj številne kot pri prejšnji premieri.

Dirigent Rado Simoniti, ki ga Tržačani že poznajo kot dirigenta

zboru »Srečka Kosovela« po nepozabnem koncertu v gledališču Verdi leta 1945, kot dirigenta »Akademskega pevskega zboru« in zboru »Slovenske filharmonije« po že številnih nastopih, je dirigiral z odločno kretnjo in primernim temperamentom.

O »Faustu« v izvedbi ljubljanske Opere piše »Primorski dnevnik« dne 10. julija 1954 v članku pod naslovom »Še ena vzorna predstava na stadionu«:

»Minilo je že več kot sto let, odkar se je Charles Gounod lotil »Fausta«, in petindevetdeset let, odkar je ta, najboljša med njegovimi trinajstimi operami, doživela svojo krstno predstavo v Théâtre lyrique v Parizu. Kritika je ni sprejela z istim navdušenjem, ki ga je bila deležna od strani občinstva. Vsestranski uspeh pa je opera takoj nato doživela posebno v Nemčiji in Italiji in si je kaj kmalu osvojila ves glasbeni svet. Danes spada v repertoar vsakega resnega opernega gledališča in je vsem občinstvom močno priljubljena: redko katera druga opera se lahko ponaša s tako velikim številom predstav, kot ga je ta že dosegla.

Ko sem šel 8. t. m. na predstavo »Fausta«, kot nam ga je prikazala ljubljanska Opera, sem bil ves poln pričakovanja in radovednosti, kajti opero sem tu prvič čul v celoti. Srečanje s tako opero je podobno srečanju z romanom iz preteklega stoletja, čigar naslov pozna vsak šolarček in čigar avtor je prav tako popularen, vendar ne veš, ali ti bo tako godil, kakor pričakuješ zaradi njegovega slovesa, ali srečanja s starejšo sliko, ki jo poznaš po številnih reprodukcijah, a vendar si ne moreš stvarno predstavljati, kako bo original učinkoval nate. Pa tudi če že veš, da je libreto zelo svobodna obdelava Goethejevega »Fausta«, ki ni ohranila prav nič od one vzvišene povesti o nemirnem

doktorju, ki ni mogel nikjer najti utehe želji po znanju in zadoščenja svojim naporom v iskanju resnice, če veš, da je od onega »Fausta« ostala le fabula in da je ta le preteveza za ljubezen, kakršno poznamo iz večine oper v prejšnjem stoletju, če nadalje veš za dramaturške šibkosti libreta — saj so redki libreti, ki so v vsakem oziru odlični — in če povrhu poznaš to ali ono arijo iz opere, ki si jo že neštetokrat slišal v radiu, kljub temu greš na predstavo z občutkom radovednega pričakovanja.

Ko si opero potem slišal, ti ni težko razumeti, zakaj je tako priljubljena: so predvsem tekoča pevnost, mehka čustvenost — saj je Gounod ustvaril s »Faustom« najbolj značilno francosko romantično opero — pa še za čas nastanka kar sveža in zanimiva harmonizacija ter orkestracija, ki se uberejo v harmonično celoto: saj je ni strani, kjer bi čutili v ti ali oni omenjenih značilnosti šibkost, podrejenost.

Vendar bo glasbeni ljubitelj, ki živi v sredi dvajsetega stoletja, lahko našel brez težave pomisleke zoper kako stran ali kako posebnost glasbe v ti operi. Mislim tu predvsem na glasbo, ki spremlja celotno šesto sliko. Valburgina noč vzbuja v nas predstavo nečesa mračnega, peldenskega (to mnenje mi potrjuje opombe režiserja Cirila Debevca), vendar glasba je daleč od tega: preveč je mehka, premalo se prilega značaju scene, ki naj bi jo opisala, preveč je dopadljiva in tradicionalna v smislu neštetihi baletov, ki so jih opere iz prejšnjega stoletja prepolne. (Le mislimo, kako je opisal podobno predstavo Musorgski komaj šestnajst let pozneje v svoji Noči na Lisi gori — naj le upoštevamo to časovno razdaljo in vso razvojno pot, ki jo je glasba prehodila v tem času — bomo morali vendar občudovati genialno moč ruskega mojstra!) In tako, čeprav v

Vanda Gerlovičeva v vlogi Ifigenije

manjši meri, pogrešamo tudi pri glasbi, ki spremlja nekatere druge scene, ono psihološko zadetost, zaradi katere morejo in morajo postati glasba, beseda in pevčev gib eno, enovito in nedeljivo izrazilo. Zaradi šibkosti libreta in zaradi pomanjkanja psihološke zadetosti v glasbeni spremljavi je nedvomno otežkočeno delo režiserja in koreografa pa tudi igra posameznih pevcev in je bilo to mestoma zaznati, posebno pri režiji in pri igri posameznih pevcev. Vendar moramo takoj priznati, da je režiser kolikor mogoče pomagal šibkostim libreta in opere z duhovitimi domislicami ter da so vsi pevci igrali z inteligentnostjo in prizadetostjo; v tem pogledu gre posebna hvala Bukovčevi in Smerkolju.

Margareta Vilme Bukovčeve je bila v vsakem pogledu vrhunska interpretacija. Z njo je žela prav tako odlično priznanje, kakor ga je bila deležna kot Djula v Gotovče-

vem »Eru z onega sveta«; v oceni o tej operi smo že orisali njene za-
sluge.

Miroslav Brajnik kot Faust in Da-
nilo Merlak kot Mefisto sta prvič
nastopila pri tem gostovanju ljub-
ljanske Opere, a sta oba že znana
tržaškemu občinstvu po koncertih v
Avditoriju. Brajnik ima lep, mehak
in odlično izšolan glas; njegov na-
stop nam je priča, da pripravlja
svoje vloge z natančnostjo in vest-
nostjo v petju in igri. Človek, ki ga
posluša, prav čuti, s kakšno rado-
stjo in vdanostjo opravlja svoj
poklic. Naš rojak Merlak ima močan
glas, lep in zvenek posebno v nizki
legi, večina prisotnih je imela prvič
priliko, da ga vidi v operni vlogi.

Samo Smerkolj je tudi že znan in
priljubljen našim ljudem; pred krat-
kim smo ga slišali v Trstu. V tej
operi igra vlogo Margaretinega
brata Valentina. Po toplini glasu ter
inteligentni interpretaciji se odli-
kuje med vsemi slovenskimi barito-
nisti.

Bogdana Stritarjeva je pela vlogo
Marte, Margaretino sosedo, z neko-
liko surovim glasom, a njena igra
je bila simpatična.

Lep, barvit glas ima altistka So-
nja Drakslerjeva, ki spada med naj-
mlajše soliste ljubljanske Opere.
Občinstvo je imelo mnogo več mož-
nosti, da jo spozna in ceni v vlogi
študenta Siebla kot v vlogi pastirčka
v Gotovčevem »Eru z onega sveta«.

V manjši vlogi je nastopil še ba-
ritonist Ivo Anžlovar.

Vsi solisti so želi navdušeno pri-
znanje občinstva, ki je pogostoma
burno ploskalo tudi med dejanji.
Tudi odlični zbor ljubljanske Opere
je z vojaško koračnico v začetku
dr drugega dejanja izsilil prisotnim to-
pel aplavz.

Koreografija, zamisel Pina Mla-
karja, nas je spričo značaja glasbe
močno presenetila. Tako bogata ko-
reografija odkriva izredno močno
osebnost, ki zna ustvariti s plodo-

vito domiselnostjo in s čutom za
harmoničnost in lepoto, kot sta dana
največjim umetnikom. Na tem me-
stu bi morali ponoviti vse, kar smo
že povedali v oceni premiere Hri-
stičevega baleta »Ohridska legenda«
bodisi o koreografiji bodisi o igri
posameznih solistov in baletnega
zboru. Kot solisti so nastopili Ve-
ronika Mlakarjeva — Aspazija, Bre-
da Smidova — Kleopatra, Štefka Si-
tarjeva — Lepa Helena, Breda Pret-
narjeva — Frina, Stane Polik in
Janez Miklič — dva sužnja ljubezni.

Dirigiral je z elegantno kretnjo
Bogo Lesković.

O uprizoritvi »Gorenjskega slavč-
ka« je zapisal »Primorski dnevnik«
dne 13. julija 1954:

Premiera Foersterjeve opere »Go-
renjski slavček« v soboto 10. t. m.
je bila zadnja v okviru gostovanja
ljublanske Opere. V nedeljo 11. ju-
lija je sledila še ponovitev.

Napisati nekaj besed o tej operi
ni povsem enostavno: nje številni
nedostatki in šibkosti so preveč
očitni celo nezahtevnemu obiskoval-
cu Opere in bi po strogi presoji
opere ostalo kaj malo povedati o
njej, če vendar upoštevamo posebno
mesto v zgodovini slovenske opere
pa tudi priljubljenost pri manj zah-
tevnih občinstvih, se nam bo zdela
prestroga presoja krivična. Bo zato
primerno gledati nanjo iz dveh gle-
dišč: iz gledišča strogega glasbenega
ocenjevalca in iz gledišča zgodovi-
narja, ki hoče analizirati delo v nje-
govi zgodovinski pogojnosti, v nje-
govem razmerju do naroda in, do-
dal bi še, v njegovi uporabljivosti
kot komično delo pri širšem ob-
činstvu, še nevaženem na uživanje
resnične ter resne umetnosti. Ali z
drugimi besedami povedano: iz gle-
dišča maksimalne in minimalne
zahtevnosti.

»Gorenjski slavček«, delo Čeha
Antona Foersterja, je bil prvotno
opereta. Foerster je prišel v Ljub-
ljano leta 1867, to je v istem letu,

ko je v Ljubljani nastalo Dramatično društvo iz odpora proti začetnemu obdobju čitalnic po Slovenskem. Ni to mesto, da spominjamo na vse odlične zasluge slovenskih čitalnic pa tudi na vse njihove napake in šibkosti, a moramo vse to upoštevati, da nam bo lažje razumeti na eni strani narodnoubuditeljsko tendenco operete (podčrtavanje krajevnih krasot, navezanost na narodno pesem, zmaga ljubezni zdrave, a preproste dvojice pred možnostjo šolanja Minke v tujini ipd.), njeno zelo preprosto in zelo vedro vsebino, ki nam priključuje v spomin Vilharjevo veseloigro (saj je ta opereta veren nasprotnik šegavih in hudomušnih igric Miroslava Vilharja!), zelo preprosto zahtevo, če izvzamemo pevske vloge pa tudi vse njih šibkosti.

Foerster sam je približno trideset let pozneje predelal opereto v opero; to je dovolj tvegano početje in je razumljivo, da ni mogel zabrisati vseh šibkosti. Pozneje sta še prof. Karel Jeraj in dirigent Mirko Polič popravila in predelala glasbeni del opere, Josip Vidmar nje besedilo in prof. Osip Sest je kot režiser dvignil opero do uspele gledališke predstave. Nemogoče je sedaj ločiti delo vseh teh in ocenjevati posebej osebnostne zasluge in napake. Pri predstavi, kot smo ji prisostvovali, so vsi sodelovali v odločilni meri. In ne glede na osebni doprinos omenjenih, si jo hočemo takšno sedaj ogledati.

Libreto izpod peresa Lujize Pesjakove je nekoliko bleda, nerazgibana in po načelih današnje dramaturgije za opero povsem neprimerna idila, ki je veren izraz časa, v katerem je nastala, to je čas, ko je bila najmočnejša osebnost slovenske dramatike površni in lahkotni Miroslav Vilhar.

Glasba je zelo pestra in vedra: Ninonina pesem je francoska beržereta, baročna pastirska pesem iz osemnajstega stoletja; Chansennette

poje na način, ki spominja na italijansko, francosko in deloma celo nemško baročno glasbo; Strukelj, Rajdelj in mestoma zbor zelo spominjajo na italijansko komično opero; celo melodije, ki jih poje Minika, Franjo in ostali domačini, spominjajo večkrat na vse, kar je lahko spoznal Foerster med svojim šolanjem v rodni Češki. So samo izrazito slovenske folklorne strani tiste, kjer čutimo nekaj originalnosti. Pa to zopet samo v motiviki sami, nikakor ne v priredbi, ki je vseskozi čitalniška. Saj je Foerster odlično izbral motive in je z značajem izbranih motivov zelo primerno in psihološko zadeto označil nastopajoče osebe: ni pa znal prekvasiti izbrane melodije z izrazom svoje osebnosti, kot je znal delati pri nekaterih zborovskih skladbah in samospevih. Vsem napevom manjka katalizator, ki bi jih vskladil in zbral v homogeno celoto, tako da bi jih poslušalec dojel kot izraz določene, enkratne osebnosti. Zato je opera potpuri lahkih, vedrih, celo simpatičnih napevov, manjka ji pa celovitosti, ki opravičuje ime opere. Ne smemo pozabiti, da je pisal Foerster to delo ob razpisu nagradnega natečaja Dramatičnega društva. V takih primerih — saj se to dogaja pogostoma tudi v naših časih — zavaja priložnost za upanje na nagrado, to je na uspeh, skladatelja v preveliko koncesijo publiki: to občutimo tudi pri »Slavčku«. Skoraj vsi solisti pojejo melodije, ki so prenapolnjene s figurami pristno italijanskega belcanta in silijo neprestano v najvišje lege, tako da izgube vrhunci posameznih arij, kjer je uporaba višin muzikalno in psihološko upravičena, svojo učinkovitost. Ta pretirana uporaba višin rani vsako uho, ki si želi uživati uravnovešeno glasbo. Omenili smo le nekatere, najizrazitejše nedostatke glasbe. Ugovarjali bi lahko še značaju te ali one melodije in se

spotikali še tu pa tam. A bomo vse to opustili, da povemo rajši nekaj besed o dobrih straneh opere.

Slovenska narodna pesem, ki zveni iz opere, učinkuje mogočno kljub skromni obliki: je edina glasba v tem opernem omnibusu. Ni zato čudno, da poslušalca kar zagrabi, ko začuje note pesmi »Vsi so prihajali« v drugem dejanju. Isto bi lahko trdili še o drugih narodnih pesmih, ki jih je v operi mnogo. Narodno pesem ima naš narod rad, je del duše našega naroda; zato je našim ljudem ta opera vedno všeč. Druga prвина, ki naredi opero svežo in je zagotovilo za njeno življenje, je zdrava komika, ki je zdravemu človeku vedno dobrodošla. Če bomo še upoštevali zgodovinske okoliščine, v katerih je opera nastala, bomo zaključili tako: delo je kljub vsem nedostatkom zanimivo in bo Slovencem vedno drago.

Minka Vilme Bukovčeve in Franjo Josipa Gostiča sta bila prepričljivo in simpatično igrani ter vzorno zapeti vlogi. O obeh solistih smo obširneje poročali v ocenah o prejšnjih predstavah. Elza Karlovčeva v vlogi vdove Majde je bila odlična kot vedno. V vlogi Chansenetta sta izmenoma nastopila Vekoslav Janko, ki smo ga bili že slišali v vlogi mlinarja Sime v Gotovčevem »Eru«, in Andrej Andrejev, ki ga poznamo tudi kot odličnega komornega pevec. (Kot komorni pevec nastopa s svojim pravim imenom Andrej Strukelj.) Janko je zapel zahtevno vlogo z lahkoto in s še prožnim in močnim glasom, igral je pa s temperamentom, ki je bil za to vlogo mestoma preobčuten. Andrejev ima zelo lep, barvit in prožen, mehek in jasen glas. Njegova igra je bila bolj resna. S Samo Smerkoljem spada nedvomno med najboljše slovenske baritoniste.

Koloraturna sopranistka Manja Mlejninkova je v vlogi Ninon pela z lahkotnostjo in z zvonkim glasom

M. Skenderovičeva bo v »Plesu«
tudi pela Amelijo

zahtevne arije. Njena kretnja je naravna, neprisiljena.

Ladko Korošec kot župan Štrukelj, Svetozar Banovec kot pisar Rajdelj, Vladimir Dolničar kot Lovro ter Zdravko Kovač kot krčmar so igrali z duhovitostjo in peli z lepim glasom. Posebno se je priljubil Korošec s svojo bistro igro.

V manjših vlogah so še nastopili Sonja Hočvarjeva, Vlada Ziherlova, Breda Šmidova, Štefka Sitarjeva in Pavle Oblak.

Zbor, ki ga vodi Jože Hanc, poje z občutkom in tehnično dognano.

Odlično je dirigiral Rado Simoniti.

Pod naslovom »Resno in dolgotrajno pripravo igre omogoča edine stalnost ansambla«, je »Primorski dnevnik« dne 18. julija 1954 objavil zaključno oceno gostovanja ljubljanske Opere:

»Ko je minil že teden, odkar je ljubljanska Opera zaključila svoje

tretje gostovanje v Trstu, ko smo že prisostvovali njenim uspehim predstavam in ocenili vsako posamezno predvajano delo, lahko zberemo vse svoje vtise in jih skušamo podati v sintetičnem pregledu.

Ljubljanska Opera je prišla k nam, ki smo jo težko pričakovali. Izmed solistov in dirigentov jih je mnogo, ki smo jih bili že slišali pri komornih in simfoničnih koncertih v Avditoriju, marsikdo izmed njih se je že pri teh koncertih zelo priljubil tržaškemu občinstvu in postal pri njem popularen. Vendar smo si želeli slišati celotni operni ansambel in prisostvovati operni in baletni predstavi. Ko so gostje prišli kar s štirimi deli, je bila množica, ki je pritekla k predstavam, najboljši dokaz o zanimanju Tržčanov za naš največji operni ansambel in o tem, da je bil program pravilno izbran.

Iz južnoslovanske literature smo slišali Hrističev balet »Ohridska legenda«, ki spada nedvomno med najboljše, najbolj zanimive in najbolj uspele južnoslovanske balette, ter Gotovčevo opero »Ero z onega sveta«, ki je najboljša južnoslovanska opera. S tem je bila južnoslovanska glasbeno-odrska literatura kar najbolj častno zastopana. Da sta bili ti dve deli pravilno izbrani, nam priča razmeroma visoko število tujcev, ki so prisostvovali obeh predstavama, posebno baletu.

Gounodov »Faust« je edino delo iz svetovne literature, ki nam ga je ljubljanska Opera predvajala pri tem svojem gostovanju. Tu smo imeli priliko najlaže primerjati zmogljivost ljubljanskega opernega ansambla s drugimi opernimi družinami in ansambli, ki gostujejo v našem mestu.

Iz domače operne literature smo slišali Foersterjevo opero »Gorenjski slavček«, ki je kot predstava na splošno uspela, vendar je iz glasbenega stališča preveč pomanjkljivo

delo. Z njim so gostje ustregli predvsem tistim obiskovalcem, ki sicer ne spadajo med redne obiskovalce opernih predstav, nikakor niso pa predvajali opere, ki bi se po svoji tehtnosti mogla postaviti častno pred tujci v dokaz zmogljivosti slovenske operne tvornosti, kot se je že Gotovčev »Ero« postavil v svetu kot dokaz zmogljivosti jugoslov. operne tvornosti. Tu se vprašamo, zakaj niso raje predstavili opere, ki jo poznamo kot najboljšo in v vsakem oziru najbolj uspelo slovensko opero: mislim namreč na opero »Ekvinočij« slovenskega skladatelja Kozine Marjana. To je opera, ki bi zapustila pred zahtevnejšim občinstvom in pred tujci nedvomno globlji vtis kot pa Foersterjev operni omnibus.

Gostje so prinesli s seboj lepo in bogato opremljeno številko Gledališkega lista, posvečeno gostovanju v Trstu. V njem pa motijo napake v italijanskem tekstu, ki bi se jim bilo mogoče izogniti.

O uspehu posameznih predstav, o solistih, dirigentih, koreografiji, plesnih solistih in baletnem zboru smo že poročali v ocenah k posameznim predstavam. Tu še nekaj opomb splošnega značaja.

Vsi solisti so v glavnem odlični: nekateri, kot Bukovčeva, Heybalova, Gostič, Brajnik so že dosegli odlična priznanja in dva od teh gostujejo stalno v tujini; druge, kot Karlovčeva, Smerkolja, Janka, Korošca, Lupšo že poznamo kot odlične komorne ali operne soliste. Mlajši, mislim tu predvsem na Hočvarjevo, Drakslerjevo, Merlaka in Kovarja obetajo, da se bodo razvili v prvovrstne pevce. Tudi ostali, ki smo jih slišali — Mlejnikova, Polajnarjeva, Banovec, Čuden, Anžlovar, Dolničar — so dobri pevci. Le redki so bili med nastopajočimi, ki nas niso zadovoljili.

Ne glede na njihove pevske zasluge hočemo tu poudariti eno, kar

se nam zdi za uspeh operne predstave zelo važno: vsi pevci se resno poglabljajo v svoje vloge in jih podajajo z dobro igro. Da je pri opernih predstavah igra vseh nastopajočih prepričljiva, ni to samo zasluga igrske nadarjenosti posameznikov ali zasluga režiserja, ampak je iskati prvi pogoj za to v ansamblu kot celoti. Edinole stalnost ansambla (mislim tu predvsem na solistične ansamble) omogoča resno in dolgotrajno pripravo igre, ki je ob glasbi načelne važnosti za vsestransko popolnost in uspeh predstave. Zato gre ljubljanski Operi odlično priznanje: v tem pogledu jo lahko primerjamo s francoskima opernima družinama, ki sta nastopili v Trstu v zadnjih letih. Sicer so igrske popolnoma prepričljive predstave italijanskih opernih družin in gostov v Trstu redke. Pri njih je vse preveč v navadi zvezdnitvo, ki zahteva velike koncesije na račun igre in režije ter vpliva vedno kvarno na resnost predstave. (Naj omenim kot primer redke predstave, vzorne tudi v tem pogledu, predstave Menottijevega »Konzula« v Verdijevem gledališču pred dve letoma.)

Zbor, ki smo ga že pohvalili v ocenah o predstavah — sestavljajo dobri pevci in njegova tehnična zmogljivost je zelo velika.

Orkester je častno izvršil svoje delo kljub težavam, ki jih nudi predstava na odprtem. Vendar nas ni vedno zadovoljil: vse preveč smo čuli ritmične neskladnosti in tehnične šibkosti v igri godal in pihal, da bi jih mogli pripisati samo prej omenjenim težavam. Ni naša naloga, da iščemo tu vzroke tega; izrekli bomo le željo, da ne bi orkester zaostajal po zmogljivosti in kakovosti za solisti, zborom in baletom.

Inscenacija je bila vedno okusna in je gotovo ustrezala tudi zahtevnemu gledalcu.

Toliko torej še o ansamblu in o predstavah.

Gostovanje je zapustilo v tržaških Slovencih vse polno vtisov. Prav je, da bi bilo vsem našim ljudem omogočeno spoznati celotni ljubljanski operni ansambel. Prepričani smo, da je vsem prisotnim žal, da ne morejo stalno prisostvovati njegovim izvrstnim predstavam. A prav zato bi bilo prav, da bi ga mogli imeti vsaj enkrat na leto kot gosta v Trstu.

Veseli smo, da je vsem predstavam prisostvovalo kar lepo število Italijanov, Angležev in Američanov. Čuli smo od njih zelo pohvalne in laskave ocene. Nihče od njih ne bo mogel podcenjevati zmogljivost in kvaliteto naše Opere. In zato smemo upati, da ne bodo v bodoče odgovorni odrekli ansamblu, ki je že častno gostoval v inozemstvu in žel odlična priznanja, hramov, kamor takšen ansambel spada. Saj je dovolj nevedno njihovega človeškega dostojanstva, da smo doslej vedno naleteli na gluha ušesa.

Tržaški list »Il Corriere di Trieste« je dne 4. julija t. l. ocenil uprizoritev »Ohridske legende«:

»S Hrističevim baletom »Ohridska legenda« se je začela sinoči na stadijonu Prvega maja pri Sv. Ivanu napovedano gostovanje ljubljanske Opere na prostem. Izvrstni ansambel plesalcev in igralcev, ki pod vodstvom koreografov Pie in Pina Mlakarja nastopa disciplinirano bodisi v samostojnih baletih ali pa v baletnih vložkih pri opernih predstavah, je dokazal, da je vreden visokega pričakovanja zelo številnega občinstva. Priznati moramo, da predstavlja, kolikor smo sinoči videli, ne samo zgleden primer umetniške zmogljivosti (zmogljivosti v celoti kakor tudi posameznih solistov, ki so pokazali izjemne storitve), ampak tudi organizacijske pripravnosti.

Predstava je bila v celoti pripravljena resnično v rekordnem času in ansambel, ki je prispel zjutraj, je bil zvečer v vsaki podrobnosti popolnoma pripravljen. Nikakor ne moremo razumeti, zakaj so tako, v vsakem pogledu umetniško visokovredno prireditve, pregnali na rob športnega stadiona v predmestju.

Na tenki niti dejanja (izpodbijana ljubezen, ki se navzlic najbolj ne pričakovanim zapletom končno srečno konča), ki ga je s svojo glasbo prav tako povezal Hristić, se razvija v štirih dejanjih fantastična in privlačna zgodba, z odrskimi domisleki — pod sugestijo izkušene igre luči — ki lahko prestavijo gledalca v pravljčni svet, v katerem se večinoma gode. Dejanje se razvija med stalnim spreminjanjem situacij, ritmov in barv, vendar v vsem tem ima pomembno mesto glasba, ki se preliva od liričnih do dinamičnih momentov; zlasti zanimiva je v plesih, v katerih pride do izraza specifični makedonski kolorit. V zvezi z glasbo in v popolnem soglasju s »tekstom« so v svojih vlogah veličastno delovali igralci in plesalci, in to bodisi posamezno ali pa v skupinskih prizorih.

Predvsem naj omenimo Veroniko Mlakarjevo in Dušana Trninića, ki sta plesala glavni vlogi in sta z njima odlično pokazala svojo elegantno in okretno umetnost. Nič slabši niso bili tudi vsi ostali — Breda Šmid, Mercedes Dobrškova, Nataša Neubauerjeva, Silva Japljeva, Pavle Oblak, Slavko Eržen, Ivo Anžlovar — ki so bili v svojih vlogah precizni in mimično izraziti. O skladnem, ubranem in ritmično nezmotljivem ansamblu pa se moramo sploh najbolje izraziti.

V celoti dober je bil orkester pod vodstvom dirigenta Danila Švare. Originalni so tudi kostumi, ki jih je izdelala gledališka krojačnica po osnutkih M. Babić-Jovanovićeve.

Občinstvo je s številnimi aplavzi med dejanjem in z navdušenimi klici ob koncu predstave pokazalo, da mu je bila predstava zelo všeč.

O uprizoritvi »Fausta« je dne 9. julija t. l. zapisal »Il Corriere di Trieste«:

»Navzlic negotovemu vremenu se je sinoči zbralo številno občinstvo pri premieri Gounodovega »Fausta« ki jo je uprizoril ansambel Opere SNG iz Ljubljane. Uprizoritev tega v orkestrskem in instrumentacijskem smislu glasbenega bisera je treba v vsakem pogledu pohvaliti. Dirigent Bogo Leskovic je ponovno dokazal, da zna izvrstno zlit zbor, soliste in orkester. Od pevcev se je zlasti odlikoval g. Danilo Merlak, ki je upodobil resnično satanskega Mefista bodisi po liku kakor tudi po odlični interpretaciji in z izdatnimi glasovnimi sredstvi. Izkazal se je skoz in skoz, od svojega prvega nastopa v prizoru, ko pridobi doktorja Fausta, izpričal je svoj lepi in zvonki glas v baladi o zlatu, v zaklinjanju cvetja v drugem dejanju in sploh v vseh pomembnih točkah svoje težke partije. Odlična Margareta je bila ga. Vilma Bukovčeva, ki je strasno in čustveno zapela svojo arijo o draguljih in je pokazala vso svojo rahločutno umetnost v duetu v drugem dejanju in v smrtnem prizoru.

Tenorist Miroslav Brajnik nima močnega glasovnega materiala, vendar ima tako dobro postavljen glas in tako topel in lahek izraz, da zmaguje brez težav dolgo vrsto višin, ki jih je njegova vloga polna. Ni pa prav, da nastopa po moderno razoglav, kar ni v skladu z dobo, v kateri se godi dejanje.

Sonja Drakslerjeva je bila strastno zaljubljeni Siebel in je izvrstno zapela pesem o cvetkah. Odličen Valentin je bil baritonist Samo Smerkolj, ki je z izbrano umet-

nostjo zapel romanco v drugem dejanju in je dosegel topel aplavz v težki ariji ob smrti.

O baletu nam je žal, da zaradi pozne ure (predstava se je končala ob eni) ne moremo spregovoriti, kakor bi radi. Povemo naj le, da je res vzvišen in za naše občinstvo tako rekoč nov, kajti pri italijanskih uprizoritvah je prišlo že v slabo navado, da pri tej lepi Gounodovi operi skoraj vselej opuščajo ta sijajni del opere.

O uprizoritvi »Gorenjskega slavčka« pa je zapisal »Il Corriere di Trieste« dne 11. julija 1954:

»Odkrito rečeno, tisti, ki so organizirali gostovanje v Trstu, niso imeli ravno srečne roke, da so izbrali za zadnjo predstavo Foersterjevega »Slavčka«, ki ga je napisal na slabotni libreto L. Pesjakove in E. Züngla, in ki sta ga obdelala prof. O. Sest in K. Jeraj.

Navzlic slabemu libretu pa je Foerster vendarle našel način — po

vzorcju stare komične opere — da je vpletel v glasbo nekaj lepih melodij in kar najbolj veseljaških komičnih prehodov, ki z magično močjo potegnejo za seboj občinstvo v smeh. Kot pri prejšnjih predstavah je bila izvedba tudi tokrat perfektna: zbor, orkester in kar najbolj ubrani solisti.

Gospe Bukovčeva in Mlejninkova sta imeli obe priložnost izkazati svoja izvrstna glasovna sredstva, Bukovčeva zlasti v duetih, arijah in spevih skozi vso opero, Mlejninkova pa predvsem v baladi in smehu v prvem dejanju. Tenorist Josip Gostič je v brezhibni, a težki partitiji znal pohvalno premagati vse težave. Korošec, Banovec in Dolničar so bili zelo komični, odlični pa je bil tudi Janko v vlogi francoskega učitelja petja.

Ob koncu opere je zbor zapel nekaj znanih narodnih pesmi in izzval pri občinstvu aplavz.

B E L E Ž K E

Novi angažmaji v ljubljanski Operi

Z začetkom nove sezone 1954/55 sta se po dveletnem dopustu spet vrnila v stalni angažma k naši Operi naša znana koreografa in plesna mojstra **Pia** in **Pino Mlakar**, ki sta zadnji dve leti delovala v Münchnu kot šefa baleta in koreografa tamkajšnje Opere. Pia in Pino Mlakar bosta kot umetniška voditelja našega baleta že v začetku sezone obnovila Hrističev balet »Ohridska legenda« in na novo naštudirala balet v Musorgskega operi »Soročinski sejem« (Noč na Golem brdu). V mesecu novembru pa bo premiera novega baletnega večera v njuni koreografiji, ki bo predvidoma obsegal troje baletov: Valček Johanna Straussa, baletno sliko Igorja Stravinskega »Renard« (Lisica) in veliki

balet Richarda Straussa »Verklungene Feste« (Nekdanje radosti).

Z novo sezono je bil tudi angažiran za stalnega dirigenta naše Opere znani jugoslovanski dirigent evropskega slovesa **Lovro Matačić**, ki je bil že neposredno po prvi svetovni vojni nekaj let član ljubljanske Opere, kjer je tudi začel svojo umetniško pot.

Z novo sezono se je iz reške Opere ponovno vrnil k nam v stalni angažma baritonist **Simeon Car**, na novo pa je angažirana lirska sopranistka **Zlata Gašperšič**.

V angažma k novosadski Operi je odšla dramska sopranistka **Matija Skenderović**, vendar bo tudi v tej sezoni češče gostovala v naši Operi.

Stalni gost naše Opere ostane tudi letos tenorist **Rudolf Franci**, ki je

letos že drugo sezono stalni član Opere v Zagrebu.

Prímabalerina Veronika Mlakarjeva, ki je zrasla in pogostoma nastopala z našim baletom, je sklenila pogodbo za šestmesečno sodelovanje v baletu münchenške Opere, vendar bo po možnosti tudi od časa do časa gostovala v naši Operi.

Prvakinja beograjske Opere Valerija Heybalova bo tudi v tej sezoni več mesecev gostovala v Svici (Bern), a bo večje število predstav gostovala tudi v Ljubljani. Po dogovoru bo za premiero Janačkove opere »Katja Kabanova«, ki bo v drugem delu sezone, naštudirala glavno vlogo za uprizoritev na našem odru.

Ameriški skladatelji se v zadnjem času bolj in bolj posvečajo tudi operni kompoziciji in se zdi, da predstavlja za to dejstvo znatno vzpodbudo možnost izvedbe v televiziji. V pretekli sezoni so že izvedli nekaj novih oper, tako Aarona Coplanda in Jana Meyerowitza. Wilbur Isaach, Carl Orff in Charles Mills pa so napisali krajša dela, ki bodo kmalu izvedena. Živahnejša postaja tudi operna reprodukcija. Pred kratkim so v Denveru (Kolorado) ustanovili novo operno skupino, ki bo že jeseni uprizorila pet opernih del. V Čikagu nameravajo ustanoviti stalno Opero in bodo že letos uprizorili osem del.

*Zapomnite si,
da boljših
bonbonov od*

99 **ŠUMI** 66
ni!

*Poskusite naše
specialitete:*

- FONDANT
 - ŽELE
 - MELITA
- itd.*

Continental

EXPORT

LJUBLJANA
TOMŠIČEVA ULICA 7

Uvoz in izvoz industrijskih in električnih strojev, naprav, rezervnih delov, orodja, kovinskih izdelkov in konstrukcij, mernih in kontrol. instrumentov, industrijskih utenzilij

PEKARNA „AJDOVŠČINA“

Ljubljana, Gosposvetska cesta 7 / Telefon 22-377

Kruh, pecivo, drobtine, prepečenec,
preste, keksi, bonboni, čokolada

Dnevno dvakrat sveže domače napolitanke
Sprejemamo naročila!

Po predstavi v

OPERNO KLET

kjer Vam postrežejo s
toplo in mrzlo jedačo
in dobro pijačo
Vedno sveže ribe

Se priporoča kolektiv

PEKARNA „ŠENTVID“

*Vam nudi dnevno svež
kruh in pecivo!*

*Vsem cenjenim odjemalcem se
vljudno priporočamo!*

Uprava pekarn „Šentvid“:
Šentvid 8, tel. 27-90

Prodajalne: Šentvid 22
Šentvid 64
Celovška 144
Šišenska 57

Po predstavi

V GOSTINSKO PODJETJE

»FIGOVEC«

KJER BOSTE NAJBOLJE POTRE-
ŽENI Z JEDILI IN PIJAČAMI

SE PRIPOROČA KOLEKTIV

ELEKTRO-STROJNO PODJETJE

»TIKI«

LJUBLJANA

TRATA 12 • TEL. 27-87

se udejestvuje na področju elektro-kovinske stroke z izdelovanjem električnih grelnih in varilnih naprav, konstruira in izdeluje različne individualne kovinske in elektro izdelke za potrebe industrije ter široke potrošnje

Veleblagovnica

Na-ma

Ljubljana

JE OBČUTNO ZNIŽALA CENE JESENSKI IN ZIMSKI
KONFEKCIJI TER PRODAJA:

ženske prehodne plašče	od din 9300 dalje
ženske dežne plašče	od din 7300 dalje
ženske športne plašče	po din 10500
ženske zimske plašče	od din 6500 dalje
moške obleke iz fresko blaga	od din 7000 dalje
moške obleke iz kamgarna	od din 9300 dalje
moške dežne plašče	od din 6000 dalje
moške Hubertus plašče	od din 7950 dalje
moške usnjene plašče	po din 26000
moške zimske suknje	od din 9500 dalje

Cenjene kupce obveščamo, da sta se z izvedeno reorganizacijo naši prodajalni »PRI TROMOSTOVJU« IN »POHIŠTVO« osamosvojili, naše podjetje pa še nadalje posluje

PRED POŠTO — V BIVŠI PALAČI BATA

REPERTOARNI NAČRT OPERE V SEZONI 1954-55

Nove uprizoritve:

OPERE:

Giuseppe Verdi:	»PLES V MASKAH«
Gaetano Donizetti:	»LUCIA LAMMERMOORSKA«
Bedřich Smetana:	»PRODANA NEVESTA«
Richard Strauss:	»KAVALIR Z ROŽO«
Ermanno Wolf-Ferrari:	»ŠTIRJE GROBIJANI«
Leoš Janaček:	»KATJA KABANOVA«
Modest Musorgski:	»HOVANŠČINA«

BALET:

Dva nova baletna večera.

Obnovitve:

OPERE:

Modest Musorgski:	»SOROČINSKI SEJEM«
Wolfgang Amadeus Mozart:	»FIGAROVA SVATBA«
Umberto Giordano:	»ANDREE CHENIER«

BALET:

Peter Lindpaintner:	»DANINA«
---------------------	----------

Ponovitve:

OPERE:

Danilo Švara:	»PREŠEREN«
Anton Foerster:	»GORENJSKI SLAVČEK«
Jakov Gotovac:	»ERO Z ONEGA SVETA«
Sergej Prokofjev:	»ZALJUBLJEN V TRI ORANŽE«
Charles Gounod:	»FAUST«
Jules Massenet:	»WERTHER«
Cristoph Willibald Gluck:	»IFIGENIJA NA TAVRIDI«
Gioacchino Rossini:	»SEVILJSKI BRIVEC«
Giuseppe Verdi:	»RIGOLETTO«
Giuseppe Verdi:	»TRUBADUR«
Giuseppe Verdi:	»TRAVIATA«
Giacomo Puccini:	»LA BOHEME«
Giacomo Puccini:	»MADAME BUTTERFLY«

BALET:

Fran Lhotka:	»VRAG NA VASI«
Stevan Hristić:	»OHRIDSKA LEGENDA«
Leo Delibes:	»COPPELIA«

